

Sexuella trakasserier och våld

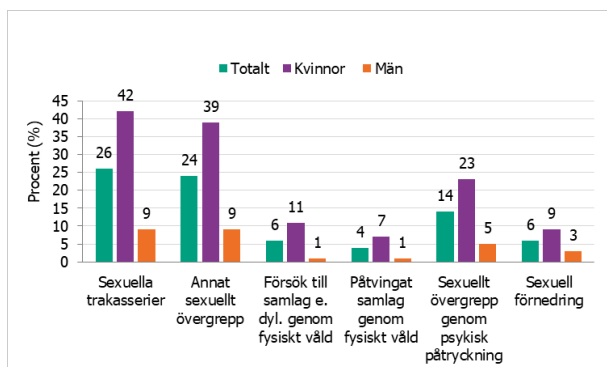
Det här faktabladet handlar om sexuella trakasserier och våld. Det bygger på resultat från undersökningen SRHR2017, en enkätstudie där personer i åldern 16–84 år fick svara på frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Här redovisas hur stor andel av befolkningen som någon gång har upplevt sexuella trakasserier och våld. Svaren redovisas utifrån kön, utbildningsnivå, ålder och sexuell identitet.

Utsatthet för sexuella trakasserier

Undersökningen visar att kvinnor drabbas av sexuella trakasserier i betydligt större utsträckning än män. Drygt fyra av tio kvinnor och knappt en av tio män har upplevt sexuella trakasserier. I åldersgruppen 16–29 år har 57 procent av kvinnorna någon gång blivit utsatta för sexuella trakasserier samt 48 procent av kvinnor 30–44 år. Bland homo- och bisexuella personer och transpersoner är sexuella trakasserier vanligt förekommande. Totalt 74 procent av bisexuella kvinnor, 52 procent av homosexuella kvinnor, 35 procent av homosexuella män och 45 procent av transpersoner har utsatts för sexuella trakasserier.

Figur 1. Olika former av sexuella trakasserier och våld, totalt och per kön.

Sammanfattning

SRHR2017 visar att sexuella trakasserier, sexuella övergrepp och sexuellt våld är vanligt förekommande i befolkningen. Kvinnor drabbas i betydligt större utsträckning än män, och homosexuella, bisexuella och transpersoner är generellt mer drabbade än befolkningen generellt. Det finns även skillnader mellan åldersgrupper och utbildningsnivåer.

Förekomsten av sexuella trakasserier och våld visar att det behövs ett brett förebyggande arbete. Bland annat bör pojkar och män inkluderas i arbetet med att förändra stereotypa könsnormer, eftersom förväntningar som rör maskulinitet kan leda till beteenden där kränkningar och våld normaliseras.

Utsatthet för annat sexuellt övergrepp och sexuellt våld

Totalt 39 procent av kvinnor och knappt 10 procent av män har utsatts för annat sexuellt övergrepp. Bland 16–29-åringar har drygt hälften av kvinnorna utsatts, och en dryg tiondel av männen. När det gäller sexuellt våld har 11 procent av alla kvinnor och 1 procent av männen utsatts för försök till samlag genom fysiskt våld eller hot om fysiskt våld. Detta var vanligare bland homo- och bisexuella och transpersoner (hbt), där exempelvis 30 procent av homosexuella kvinnor har utsatts och 10 procent av homosexuella män. Vidare har 7 procent av kvinnorna och 1 procent av männen tvingats till samlag med fysiskt våld eller hot om fysiskt våld. Kvinnor med endast förgymnasial utbildning har oftare utsatts jämfört med kvinnor med gymnasial respektive eftergymnasial utbildning, 20 procent respektive 11 och 5 procent.

Uppsöka vård, polisanmäla och berätta

Det finns tydliga köns- och ålderskillnader i benägenheten att uppsöka sjukvård, polisanmäla och berätta för anhöriga om sexuella trakasserier, våld och övergrepp. Totalt 7 procent av kvinnorna som utsatts har sökt vård

eller anmält till polisen, medan 59 procent har berättat för en anhörig eller vän. Motsvarande andelar bland män är 2 procent respektive 34 procent. Ju högre ålder, desto mindre benägen är man att både söka hälso- och sjukvård, berätta för en vän eller anhörig och polisanmäla. Skillnaderna mellan olika åldergrupper är stora för båda könen. Bland kvinnor i åldern 16–29 år har 73 procent berättat för någon närstående, men bara 37 procent i gruppen 65–84 år. Bland männen var motsvarande andelar 46 respektive 17 procent.

Sexuella trakasserier, våld och jämlikhet

Alla människor har rätt att själva fatta beslut om sin egen kropp, och alla har rätt till en sexualitet fri från våld och tvång. Resultatet visar stora skillnader i utsatthet för sexuella trakasserier och våld mellan olika kön och sexuella identiteter. Det behövs ett tvärsektorielt arbete för att sexuella trakasserier och våld ska upphöra och för att säkerställa sexuell hälsa, rättigheter, jämställdhet och lika möjligheter och rättigheter – oavsett sexuell identitet, könsuttryck och könsidentitet.

Fortsatt förebyggande insatser

Män och pojkar bör i större utsträckning inkluderas i arbetet med att förändra stereotypa könsnormer, eftersom förväntningar som rör maskulinitet kan leda till beteenden där kränkningar och våld normaliseras.

Skolan spelar en särskilt viktig roll i arbetet för att förändra stereotypa könsnormer. Frågor om jämställdhet, sexualitet, relationer, samtycke, normer och förväntningar behöver tidigt ingå i undervisningen.

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten har även en viktig uppgift att fråga om utsatthet och ta hand om utsatta personer oavsett exempelvis kön och sexuell identitet.

En serie av kunskap

Faktabladet *Sexuella trakasserier och våld* är ett av sju faktablad om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som bygger på resultat från undersökningen SRHR2017. Övriga faktabladet hittar du på www.folkhalsomyndigheten.se/srhr2017

Definition av sexuella trakasserier, övergrepp och våld

Det är olagligt att utsätta en annan människa för en ovälkommen handling, beröring, kommentar eller liknande av sexuell natur eller att utsätta någon för annat sexuellt ofredande eller våld.

Förtydligande av definitioner i SRHR2017:

- *Sexuella trakasserier* innebär att man exempelvis fått oönskade brev, sms, e-post, telefonsamtal eller sexuella inbiter.
- *Annat sexuellt övergrepp* innebär exempelvis att man har blivit smekt, kysst eller "kladdad på", eller att man mot sin vilja tvingats röra eller ta i någon annans kropp på ett sexuellt sätt.
- *Sexuellt våld* avser två saker: "försök till samlag eller annan sexuell handling genom fysiskt våld eller hot om fysiskt våld" och "påtvungen samlag genom fysiskt våld eller hot om fysiskt våld".
- *Sexuellt övergrepp genom psykisk påtryckning* innebär exempelvis att man ställt upp på sex för att inte göra någon sur, arg, ledsen eller besviken.
- *Sexuell förnedring* gäller exempelvis att någon har kritiserat ens kropp, sexuella lust eller kapacitet eller att någon fått en att titta på porrfilm eller porrbilder mot ens vilja.

Läs hela rapporten SRHR2017

www.folkhalsomyndigheten.se/srhr2017-rapport

